

Cumulatie GLMC 4 en akkerrandenbeheer in ANLb

Aanleiding

De Hoeksche Waard staat bekend als een hoog productief akkerbouwgebied met innovatieve agrariërs. Al meer dan 20 jaar kent de Hoeksche Waard akkerranden, gericht op functionele agrobiodiversiteit (FAB), op waterkwaliteit, biodiversiteit in brede zin en akkervogels.

Sinds 2016 vallen de akkerranden in de Hoeksche Waard onder het agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANLb). Ongeveer een derde van onze akkerbouwers doet hieraan mee.

De verwachting is dat bij de inwerkingtreding van het nieuwe GLB veel akkerbouwers het ANLb akkerrandenbeheer zullen beëindigen. Hiervoor zijn veel oorzaken. Een hiervan is dat bij velen de indruk bestaat dat onder de nieuwe regeling de vergoedingen fors lager zullen zijn wanneer akkerranden in het ANLb samenvallen met de bufferstroken op basis van GLMC 4. Mede op basis van input vanuit en in samenspraak met BoerenNatuur (BN) zijn wij tot de conclusie gekomen dat het niet juist is wanneer geen vergoeding meer zou worden gegeven voor inkomstenderving bij aanleg van een ANLb akkerrand in de situatie waarin deze samenvalt met de bufferstrook uit GLMC 4. De overwegingen daarvoor geven wij onderstaand weer.

Negatief voor biodiversiteit

Het grotendeels verdwijnen van beheerde akkerranden betekent in vergelijking met niet of nauwelijks beheerde bufferstroken uit het oogpunt van biodiversiteit een forse stap achterwaarts. Dit terwijl het nieuwe GLB/NSP er juist op is gericht om de biodiversiteit te verbeteren en inzet op uitbreiding van het ANLb. Daarom is het in onze ogen noodzakelijk om, waar dat maar enigszins mogelijk is, de aantrekkelijkheid van het akkerrandenbeheer te vergroten. Een juiste vergoeding bij cumulatie van ANLb/GLMC 4 is dan ook zonder meer terecht.

GLMC 4: aanleg van bufferstroken langs waterlopen

GLMC 4 stelt de aanleg van bufferstroken langs watervoerende sloten verplicht. In deze bufferstroken vindt met het oog op de waterkwaliteit geen bemesting en geen toepassing van gewasbeschermingsmiddelen plaats. Het NSP geeft voor de breedte van de bufferstrook het volgende aan:

- 5 meter breed langs ecologisch kwetsbare waterlopen en KRW-waterlichamen
- 2 meter breed langs bij alle overige watervoerende sloten

De totale oppervlakte van de bufferstrook hoeft nooit meer dan 5% van het perceel te zijn, waarbij de minimumbreedte van de teeltvrije zone behouden dient te blijven zoals nu opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer (2021).

In het **Activiteitenbesluit Milieubeheer** (artikel 1) is de teeltvrije zone als volgt omschreven:

teeltvrije zone: strook tussen de insteek van het oppervlaktewaterlichaam en het te telen gewas waarop, behoudens grasland, geen gewas of niet hetzelfde gewas als op de rest van het perceel wordt geteeld;

Akkerrandenbeheer in kader van ANLb

Akkerrandenbeheer is een veel voorkomende vorm van agrarisch natuurbeheer in akkerbouwgebieden. De akkerranden liggen langs de rand van het bouwland, daarmee veelal ook langs een watervoevende sloot. Agrariërs ontvangen voor het uit productie nemen van landbouwgrond in het kader van het ANLb een vergoeding. Deze vergoeding bestaat uit:

- compensatie voor de inkomensderving voor het uit productie nemen van agrarische grond
- vergoeding van extra kosten voor het beheer van de akkerrand.

Samenvallen van bufferstrook GLMC 4 en akkerrand ANLb

Uitgangspunt van ieder subsidiestelsel is dat nooit 2 x mag worden betaald voor dezelfde activiteit (double funding). Wanneer een ANLb akkerrand (of op andere wijze door de overheid gesubsidieerde rand) samenvalt met een bufferstrook vanwege GLMC 4 wordt er veelal vanuit gegaan dat geen compensatie kan worden gegeven voor de inkomensderving voor het uit productie nemen van de grond. De bufferstrook wordt immers opgevat als 'teeltvrije zone', waardoor de vergoeding voor het akkerrandenbeheer beperkt blijft tot de extra beheerkosten.

Als we echter kijken naar de omschrijving van de teeltvrije zone in het Activiteitenbesluit, waarnaar in het NSP ook wordt verwezen, dan is in de teeltvrije zone de teelt van een gewas mogelijk. De term 'teeltvrije zone' is wat dat betreft niet juist, zoals ook het RIVM constateert: "De term teeltvrije zone geeft feitelijk geen goede omschrijving, omdat de zone niet per definitie braak hoeft te liggen. De term bufferstrook geeft een betere omschrijving".¹

Als de teelt van een gewas mogelijk is, dan is ook een vergoeding voor de inkomensderving mogelijk. Er is dan geen sprake van 'double funding'.

In de concept Uitvoeringsregeling nieuw GLB staat vermeld: 'Bufferstrook heeft als doel de bescherming van de waterloop'. De eis heeft betrekking op het niet toepassen van bemesting, chemische gewasbeschermingsmiddelen of biociden. Noch het NSP, noch het 7e Actieprogramma Nitraat vereisen dat een bufferstrook niet-productief is. Het NSP geeft aan: "Een bufferstrook waarin geen nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen mogen worden toegepast, draagt in veel gevallen bij aan een betere kwaliteit van het oppervlaktewater".² Het 7^e Actieprogramma is gebaseerd op de Nitraatrichtlijn. "Het doel van de Nitraatrichtlijn is het voorkomen en verminderen van waterverontreiniging veroorzaakt door nitraten uit agrarische bron. Het actieprogramma is erop gericht stappen te nemen in het mestbeleid die ervoor zorgen dat de waterkwaliteit in Nederland verbetert, de nitraatconcentratie onder de 50 mg/l komt in het bovenste grondwater, er geen verslechtering van de waterkwaliteit optreedt en een goede landbouwpraktijk wordt bedreven".³

Verder staan in het 7e Actieprogramma Nitraat de volgende interessante opmerkingen over bufferstroken: "Goed ingerichte bufferstroken versterken de biodiversiteit, door bijvoorbeeld teelt van bloemrijke akkerranden of het toepassen van notenbomen in een kruidenrijk grasland. *Ook draagt een bufferstrook waar het gewas (geen rooivruchten) van wordt afgevoerd, bij aan het gericht uitmijnen van fosfaat vlak langs de watergang. Daarnaast draagt het toepassen van dieper wortelende gewassen bij aan een verbetering van de bodemkwaliteit. Hiermee kunnen bufferstroken voor meerdere opgaben worden benut door de boer om de bodemkwaliteit en/of biodiversiteit (o.a. weidevogels) te bevorderen.*

¹ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/607640001.pdf>

² Concept Nationaal Strategisch Plan | Toekomstbestendig boeren sterker belonen

³ Kamerbrief 13 april 2021 Opgave en voortgang zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn

Conclusie

Uit tal van documenten blijkt dat de bufferzones gericht zijn op het verbeteren van de waterkwaliteit door een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in deze zone. In tegenstelling tot wat de term 'teeltvrije zone' suggereert, is met inachtneming van het aangegeven verbod, een op productie gerichte teelt niet uitgesloten. Dit impliceert dat in de vergoeding voor akkerrandenbeheer in de bufferstrook ook een vergoeding voor opbrengstderving mogelijk is.

Coöperatie Collectief Hoeksche Waard (CCHW)

www.cchw.eu

info@cchw.eu

06 23 28 68 42 (Janneke Zevenbergen -vz)

06 53 64 76 02 (Peter Lerink -secr)